

Vad hände i Pokkers Fasta?

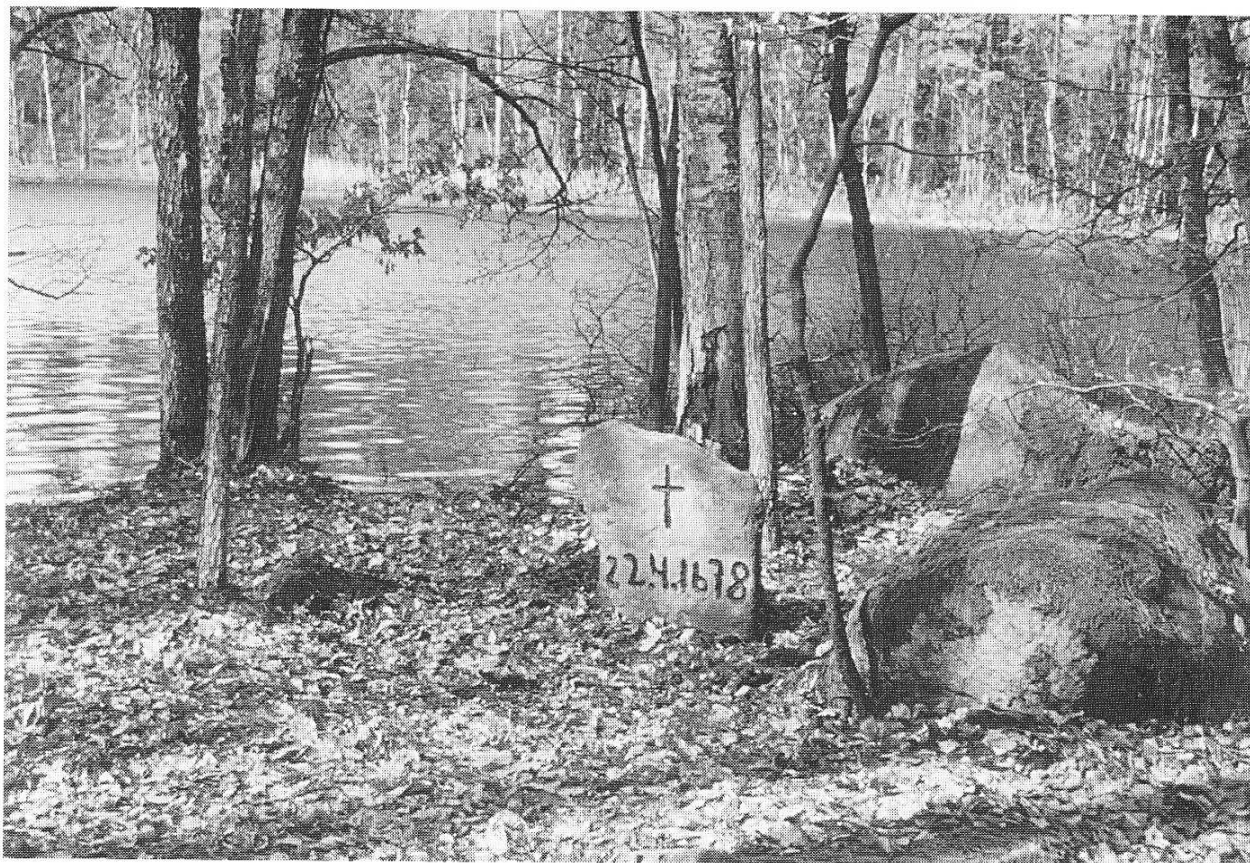
Brodde Almer

Vi är tillbaka vid tiden då Sverige slutgiltigt och med våld erövrade Skånelandskapen 1676–1679. I Halmstad hölls riksdag den 4 februari – 4 mars 1678 i slottskyrkan, där skånska riksdagsmän ej fick deltaga. Bl a behandlades försvenskningen av Skånelandskapen. I Halmstad kom kung Karl XI med ett pardonplakat den 26 februari. Alla som inom en månads tid återvände till sina hemorter skulle kunna göra detta utan fara för att straffas. Skåne hade varit svenskt i 20 år men den hårdhänta regim som Sverige utövat i Skånelandskapen födde alltför få anhängare. Skåningarna hade haft det bättre som danskar och många fortsatte striden. 1678 blev ett förfärligt blodigt år! För att ”utrota ogräset snapphanarne” – snapphane var svenska benämningen på partisaner och frihetskämpar i Skåneland – satt kungen med medhjälpare i ett fältläger vid Trolle-Ljungby. Här drog man upp planerna på en total inringning av i första hand Örkeneds och i andra hand Jämshögs socken. Allt var klart för uppmarsch den 19 april 1678 för ”snapphanarnas utrotande i Göinge härad”. Överstelöjtnant Gustav Hedefeld vid Dalregementen hade order av kungen att ”i hela socken nederhugga allt manskap som kan gevär bära, skonar allenast kvinnokön och barnen, men bränner upp gårdarna.”

Grönhult den 22 april 1678

Den 23 april för 320 år sedan rapporterade befallningsmannen i Villands härad, Jacob Ulf, från sitt läger i Nyteboda till svenske kungen att den 22 april hade påträffats 8 snapphanar i en gård i Grönhult. En av dessa hade gripits och berättat att 60 snapphanar fanns i ett torp i närheten. De sju andra snapphanarna i Grönhultsgården undkom via en bakdörr. Generalkvartersmästare – huvudansvarig för marschvägar och förläggningar i fält – Simon Krafft med trupp förföljde snapphanarna.

Vid sjön Bären dödade Simon Krafft en snapphane och blev sedan själv dödsskjuten. Dessutom sköts fem snapphanar i Bären och den siste från Grönhultsgården lyckades fly en hel mil innan han blev dödad. Vad som hände den tillfångatagne snapphanen kan vi bara ana. *Källa: Uno Røndal, Skåneland ur det fördolda.*

Minnesstenen i Pokkers fasta vid Bän.

Traditionen berättar

Ture Hoff, Dyneboda

– En snapphane som bodde i Oderskäret (en grotta) vid norra delen av Bän fick mat av dåvarande bonden i Per Johnssons gård i Grönhult. Folk i trakten fick reda på detta och bonden blev rädd för att svenska soldater skulle straffa honom för samröre med snapphanar. En dag när snapphanen steg i båten för att ro hem sköt bonden honom i ryggen så att han avled.

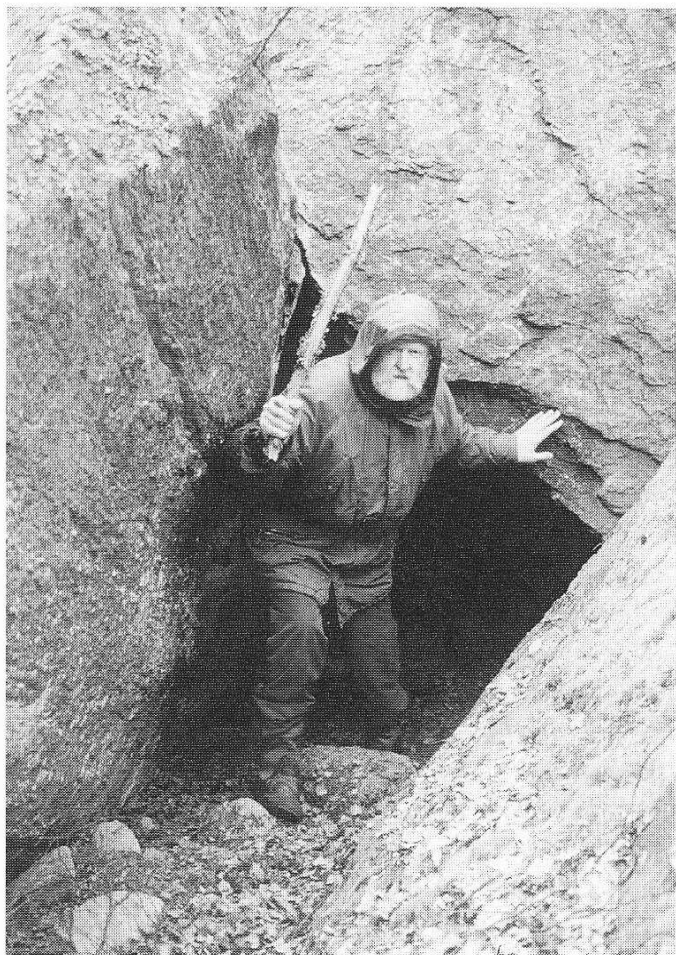
Oderskäret.

Olle Olsson, Boana

– På Per Johnssons gård i Grönhult skall en snapphane återkommande tiggat mat. Han ville ej att bonden skulle avslöja var han bodde. Han hade antagligen Ulastugorna som hemvist – denna grotta var ett känt snapphanetillhåll i skogen på västra sidan av Bären. En gång rodde bonden snapphanen över sjön och sköt ihjäl honom under överfarten.

Nils Strandberg, Grönhult och brodern Helge, Bökestad har följande att berätta:

– Det var en snapphane som blev skjuten i Pokkers fasta. Det är en vik innanför Kalvön i Bären. Platsen ligger vid en tidigare båtplats rakt nedanför doktor Hans Borglunds gård i Grönhult. ”Talar man om pokker står han i fastan!” är ett uttryck man förr använde i bygden.

Ulastugorna

Dessa fragment är vad som finns kvar hos ortsbefolkningen om snapphanar vid Bären. Här finns uppgifter om att snapphanar blivit dödade både på och vid Bären. Pokkers fasta är ett förfärande namn på en härlig plats vid sjön. Pokker är danska och betyder fan, den onde etc. Fasta är ett dialektalt uttryck för förstuga. Namnet anger att något mycket ont har skett här. Sannolikt är det platsen för dödsskott den 22 april 1678, då krigets vanvett tog minst sju människors liv i och vid Bären.

Svarta måndagen, en regnig dag i påskveckan 1998, reste tre man en minnessten i ”Djävulens förstuga”. Stenen fanns i närheten och baxades ett 20-tal meter med hjälp av slador och spett. Erik Johnsson, Snäckestad, högg in årtal samt ett kors i ”snapphanestenen”. Om aftonen den 22 april, på dagen 320 år efter den fasansfulla händelsen i Grönhult, hölls en minnesstund på platsen. Denna inleddes med att några ”snapphanar” brände av skott i skogen och musikanter spelade finstämd musik på fiol

och klarinett. Därefter höll initiativtagaren en kort historik om händelsen. Slutligen avtäcktes stenen av Solvig Oredsson, ordförande i Oppmanna-Vånga Hembygdsförening.

